

Implementatiehandreiking 'Signaleren en verkennen wat de patiënt bezighoudt als basis voor proactieve zorgplanning' (SVP)

Inleiding

De handreiking is bedoeld voor projectleiders binnen de zorgorganisatie die met het project 'Signaleren en verkennen wat de patiënt bezighoudt als basis voor proactieve zorgplanning' (SVP) aan de slag willen gaan. De handreiking geeft informatie over de belangrijkste onderdelen van het project en hoe het project optimaal geïmplementeerd kan worden binnen de eigen organisatie. Door een interactieve training te volgen en hulpmiddelen in te zetten, krijgen zorgverleners meer inzicht in de waarden, wensen en behoeften van hun patiënten. Deze inzichten zijn de basis voor proactieve palliatieve zorgplanning, overdracht en verslaglegging.

Doelstelling van het project

Het project wordt nader beschreven op Palliaweb: [Signaleren en verkennen wat de patiënt bezighoudt als basis voor proactieve palliatieve zorgplanning \(SVP\) - Palliaweb](#). De implementatie van dit project is gericht op het verkrijgen van inzicht in de waarden, wensen en behoeften van patiënten en dit kan gebruikt worden voor het toepassen van proactieve zorgplanning.

"Maatschappelijk werkenden hoorden via de verpleegkundig specialist nefrologie van deze scholing. We zijn een klein ziekenhuis, dus dingen gaan snel rond. Zo was er vanuit de SEH een verpleegkundige en zelfs een uroloog aanwezig. Dit maakt dat we een zeer gemêleerd gezelschap hebben. Het is mooi om het verschil tussen snijdend (oplossingsgericht) en niet snijdend (luisteren) te zien."

Laurentius Ziekenhuis, 2023

"Vanuit eigen ervaring en de praktijk weten we dat een scholing een mooi startpunt van een veranderproces kan zijn, maar dat er veel meer nodig is om een en ander goed te borgen. We denken door ondersteunende functies als kwaliteitsverpleegkundige, teamcoaches en procesbegeleiders mee te nemen in het signaleren, verkennen en de proactieve zorgplanning de aandachtsvelders en teams te kunnen versterken in het geleerde."

Markenheem, 2023

Randvoorwaarden voor implementatie

Voordat kan worden gestart met het project is het van belang een inventarisatie te doen naar de huidige situatie in de organisatie. Het is aan te bevelen een projectleider/kartrekker aan te stellen binnen de organisatie voor het implementeren van het project. Deze is verantwoordelijk voor het opstellen van een implementatieplan en de uitvoering hiervan.

Voor het opstellen van een implementatieplan kan gebruik gemaakt worden van een checklist (zie bijlage 1). De checklist geeft algemene randvoorwaarden weer en waar nog aandacht voor nodig is binnen de organisatie.

Achtergrondinformatie over het maken van een implementatieplan:

- [Maak zelf een implementatieplan - ZonMw Digitale Publicaties](#)
- [Toolkit TAPA\\$: transmurale palliatieve zorg - Palliaweb](#)

Wanneer aan deze randvoorwaarden is voldaan, kan het project starten. Het project kent de volgende onderdelen, waarbij de e-learning, de Train-de-Trainer en SVP training samen de kern vormen, en de overige onderdelen zijn tools:

- Train-de-trainer
- [SVP-training](#)
- [e-learning SVP](#)
- [Kwadrantenkaart](#)
- [PNPC+](#)
- [E-tool patiënten](#)

Train-de-(trainer)ondersteuner

De train-de-trainer is de voorbereiding op de training SVP. In feite is het niet echt een train-de-trainer, maar een *train-de-ondersteuner*. Binnen het project is de SVP-training voor zorgverleners een middel om de kennis en vaardigheden over palliatieve zorg te vergroten en om de waarden, wensen en behoeften van patiënten in kaart te brengen. Met de train-de-ondersteuner worden een in palliatieve zorg gespecialiseerde zorgverlener en een geestelijk verzorger van de organisatie voorbereid om een actieve rol te hebben in de SVP-training. Het doel van de train-de-ondersteuner is dat deze zorgverleners zich comfortabel voelen in het presenteren van het lesmateriaal aan hun collega's en dat ze begrijpen wat de impact van deze implementatie inhoudt en wat dit zal betekenen voor de zorgorganisatie. Hun rol binnen de training is vooral ondersteunend, stimuleren en enthousiasmerend; de training wordt in hoofdzaak uitgevoerd door Jeroen de Blij en zijn trainingsacteurs.

In maart 2023 wordt deze training live (evt. online) gegeven aan alle organisaties die via de ZonMw Call subsidie toegekend hebben gekregen. Ook andere belangstellenden die deze train-de-trainer en training SVP willen organiseren in hun organisatie kunnen zich aanmelden via yvonne.engels@radboudumc.nl. De duur van de train-de-ondersteuner is 3 uur.

Voor het volgen van de train-de-trainer gelden er bepaalde randvoorwaarden om deel te nemen:

- Beide zorgverleners hebben ruime ervaring in de palliatieve zorg, werken zelf in een palliatieve setting en hebben ervaring met proactieve zorgplanningsgesprekken.
- Beide zorgverleners worden gedragen door de te trainen collega's. Ze voelen zich comfortabel in het geven van een presentatie aan hun collega's. Die presentatie hoeven zij overigens niet zelf te ontwikkelen, maar er is wél ruimte deze eventueel aan te passen.
- De geestelijk verzorger heeft naast ervaring met patiëntconsulten ook ervaring met het coachen of trainen van zorgprofessionals met aandacht voor zingeving en werkt intensief samen met de zorgprofessionals die getraind gaan worden.

- Beide zorgverleners volgen de train-de-trainer cursus. Tijdens de SVP training geven ze eenmalig een korte presentatie over resp. proactieve zorgplanning en over zingeving. Daarnaast zijn zij het aanspreekpunt voor de trainer (Jeroen de Blij) en geven zij waar gewenst of nodig input vanuit de praktijk.

SVP-training

De SVP-training is grotendeels interactief. Er wordt gebruik gemaakt van trainingsacteurs, in diverse werkvormen. Aan de hand van eigen en aangeleverde casuïstiek wordt er geoefend in het signaleren en verkennen van zingevingsvragen, in het integreren van dergelijke informatie in de proactieve zorgplanning en in het kort en krachtig overdragen en noteren van dergelijke relevante informatie. Hiervoor worden hulpmiddelen aangereikt (kwadrantenkaart en PNPC+) die facultatief gebruikt kunnen worden.

De SVP-training is bedoeld voor basisartsen, geestelijk verzorgers, huisartsen, medisch specialisten, verpleegkundigen en verzorgenden. De training zal fysiek (in company) plaatsvinden. Binnen de organisatie kunnen afspraken gemaakt worden wie de training gaat volgen. Bij voorkeur is het aantal 12-15 personen.

De SVP-training wordt verzorgd door Jeroen de Blij (www.dbta.nl). Hij wordt tijdens de training ondersteund door het koppel geestelijk verzorger en in de palliatieve zorg gespecialiseerde zorgverlener die vanuit de organisatie de train-de-(trainer)ondersteuner hebben gevolgd. De duur van de training is tweedagdelen (bijvoorbeeld avonden) van 3,5 uur. De kosten zijn € 3000,- indien zelf de organisatie en voor een locatie wordt gezorgd voor de twee bijeenkomsten. De training kan worden aangevraagd bij Yvonne Engels (yvonne.engels@radboudumc.nl). Ook voor meer informatie kan Yvonne Engels worden gemaild.

Ter voorbereiding op de SVP-training is er voor zorgverleners een e-learning SVP beschikbaar.

E-learning SVP

De [e-learning](#) is voor zorgverleners. Deze kan gebruikt worden enerzijds als voorbereiding en anderzijds als verdieping van de incompany SVP-training. Doordat er geen interactiviteit in de e-learning zit, is de e-learning geen vervanging van de fysieke training. De e-learning focust zich op het signaleren en verkennen van context gerelateerde factoren en zingevingsvragen van patiënten, bijvoorbeeld tijdens consulten. De e-learning bestaat uit theorie en casuïstiek om de stof in praktijk te oefenen.

Kwadrantenkaart

De [kwadrantenkaart](#) helpt zorgverleners om aandacht te besteden aan behoeften van de patiënt op zowel lichamelijk, sociaal, psychologisch en spiritueel gebied. Niet alleen actuele behoeften en problemen, maar ook mogelijke toekomstscenario's op de diverse dimensies worden in kaart gebracht. Dit alles om goed voorbereid het proactieve zorgplanninggesprek met de patiënt aan te kunnen gaan. Het is mogelijk om op de kwadrantenkaart het eigen logo van de organisatie toe te voegen.

PNPC+

De [PNPC+](#) (Palliative care Needs of Patients with Cancer) is een vragenlijst voor patiënten en naasten ter voorbereiding op een gesprek met hun zorgverlener. De vragenlijst maakt hen bewust van hun wensen en behoeften, en welke aspecten ze graag willen bespreken met hun zorgverlener. Het verdient aandacht om binnen de organisatie te kijken waar in het werkproces deze vragenlijst het beste kan worden geïntroduceerd bij de patiënt en welke zorgverlener deze taak heeft. Het is mogelijk om op de PNPC+ het eigen logo van de organisatie toe te voegen.

Voorbeeld: Bij het inplannen van het proactieve zorgplanningsgesprek wordt bij de afspraak bevestiging van PNPC+ en de e-tool online (zie hieronder) meegestuurd naar de patiënt.

E-tool voor patiënten

De [e-tool](#) maakt patiënten duidelijk dat zij hun wensen en behoeften mogen delen met hun zorgverlener en dat dat voordelen heeft. Het is belangrijk om ook bij dit hulpmiddel te bedenken hoe dit in het werkproces past in het implementatieplan zodat de betreffende patiënt dit hulpmiddel op het beste moment wordt geïntroduceerd. Zie voorbeeld bij PNPC+.

Bevorderende en belemmerende factoren voor het toepassen van PZP in de organisatie

In november 2023 heeft PZNL de werkconferentie 'Proactieve zorgplanning voor iedereen!' georganiseerd. Zowel de deelnemers aan het Leerwerkplatform, als andere geïnteresseerden in de implementatie van PZP waren uitgenodigd. Door met elkaar in gesprek te gaan zijn waardevolle ervaringen gedeeld en is er kennis opgehaald. Aan de hand van de [Implementatietool van CURA](#) is tijdens verschillende workshops veel informatie opgedaan rondom bevorderende en belemmerende factoren voor het toepassen van PZP op verschillende niveaus (interventie-, organisatie-, gebruikers- en sociaal-politiek niveau). Deze zijn samengevat en vertaald in een plaat, zodat meer geïnteresseerde zorgverleners of organisaties dit kunnen gebruiken bij het toepassen van PZP in de praktijk. De plaat vind je [hier](#).

Leerwerkplatform

Organisaties die (de intentie hebben om) met dit [kansrijk project](#) aan de slag gaan kunnen via het leerwerkplatform cyclisch leren en geleerde lessen terugkoppelen aan het werkveld via interactie op het platform. Het leerwerkplatform kan van toegevoegde waarde zijn om organisaties met elkaar te verbinden.

Organisaties kunnen zich aanmelden via nppzii@pzn.nl onder vermelding de volgende gegevens:

- Naam projectgroeplid
- Het werk emailadres (geen privémailadres)
- Naam van de organisatie
- Functie projectgroeplid in de organisatie
- Functie projectgroeplid in het project

Bijlage 1 Checklist algemene implementatie randvoorwaarden *

Randvoorwaarde	Voldoet			Opmerking
	(nog) niet	Gedeeltelijk	Wel	
Projectleider en projectgroep				
<ul style="list-style-type: none"> - Zijn de taken en verantwoordelijkheden van de projectleider duidelijk en uitvoerbaar - Is de looptijd van de implementatie vastgesteld - Zijn de taken en verantwoordelijkheden van de projectgroep duidelijk en uitvoerbaar 				
Management				
<ul style="list-style-type: none"> - Weet het management wat het project inhoudt 				
<ul style="list-style-type: none"> - Sluit de doelstelling van het project aan bij de doelstelling van de organisatie 				
<ul style="list-style-type: none"> - Past het gebruik van aangeboden training en hulpmiddelen aan bij de werkwijze van de organisatie 				
<ul style="list-style-type: none"> - Staat het management over het algemeen positief tegenover projecten met als doel de kwaliteit van (palliatieve) zorg te verbeteren 				
<ul style="list-style-type: none"> - Staat het management positief tegenover het implementeren van dit project 				
<ul style="list-style-type: none"> - Bestaat er helderheid ten aanzien van de rol van het management bij de go/no-go momenten? 				
Inzicht in noodzakelijke investeringen				
<ul style="list-style-type: none"> - Kan er in de organisatie voldoende tijd en geld vrijgemaakt worden voor de implementatie 				
Bevorderende factoren				
<ul style="list-style-type: none"> - Is er in de organisatie voldoende kennis ten aanzien van palliatieve zorg en proactieve zorgplanning 				
<ul style="list-style-type: none"> - Is er in de organisatie een visie op palliatieve zorg 				
<ul style="list-style-type: none"> - Is er een duidelijke en bestendige organisatiestructuur met een vast team en leidinggevenden 				
<ul style="list-style-type: none"> - Zijn er op het moment dat het implementatieproject van start gaat nog andere projecten? En is dit 				

project met deze projecten qua tijd en geld te combineren?				
- Zijn er (positieve) ervaringen binnen de organisatie met implementatietrajecten?				
- Zijn er enthousiaste 'kartrekkers' in de organisatie die dit project kunnen promoten?				
- Kunnen de medewerkers die geschoold en getraind gaan worden voldoende frequent met de hulpmiddelen werken om er vertrouwd mee te raken				

* Deze tabel is gebaseerd op projectervaringen uit andere projecten zoals bij het [Zorgpad Stervensfase](#).